

כיצד נמנעה הלבנת פנים?

[מסכת סנהדרין דף י"א עמוד א']

תנו רבנן: אין מעברין את השנה אלא במזומנין לה. מעשה ברבן גמליאל שאמר: השכימו לי שבעה לעלייה, השכים ומצא שמונה. אמר: מי הוא שעלה שלא ברשות? ירד! עמד שמואל הקטן ואמר: אני הוא שעליתי שלא ברשות, ולא לעבר השנה עליתי, אלא ללמוד הלכה למעשה הוצרכתי. אמר לו: שב בני, שב. ראויות כל השנים כולן להתעבר על ידך, אלא אמרו חכמים: אין מעברין את השנה אלא במזומנין לה. ולא שמואל הקטן הוה, אלא איניש אחרינא, ומחמת כיסופא הוא דעבד.

רש"י

במזומנין לה - שהזמינ הנשיא מבערב.
השכימו לי - מחר שבעה לעלייה המיוחדת, לישב בה בית דין.
ולא לעבר שנה עליתי - להצטרף עמכם עכשיו.
אלא ללמוד - תורה מכס, היאך תעשו.
מחמת כיסופא הוא דעבד - שלא יכירו מי היה העולה שלא ברשות וילבינו פניו.

הוה - היה, איניש - איש/אדם, אחרינא - אחר,
כיסופא - בושה, דעבד - שעשה

עבודה

1. כתוב בלשונך את סיפור המעשה!
2. "שמואל הקטן":
ולמה נקרא שמו 'קטן'? לפי שהוא מקטין עצמו. ויש אומרים לפי שמעט היה קטן משמואל הרמתי [תלמוד ירושלמי, מסכת סוטה פרק ט' הלכה י"ג].
מדוע נקרא שמו שמואל ה'קטן'? (2 סיבות).
3. שמואל הקטן היה בין המוזמנים. מדוע נטל את האשמה על עצמו?
4. כיצד מנמק שמואל הקטן את מעשהו?
5. שמואל הקטן יכול היה להסתפק באמירת "אני הוא שעליתי שלא ברשות". מדוע הוסיף נימוק לדבריו?
6. מהי המסקנה המעשית של רעיון זה בחיי היום יום?